

VERZUURDE

HARTSTOCHT

JULIAAN
VANDORNE

Roman

Schrijver: Juliaan Vandorne

Coverontwerp: Jan Herps

ISBN: 9789402171594

© Juliaan Vandorne

Have you seen George lately?
Yes, I did, he's living with an ape
With an ape? A male or a female?
A female of course
There's nothing wrong with George!!

(Unknown)

HET EINDE

De vrouwelijke cipier loopt fluitend door de lange gang. Ze luistert met een professioneel automatisme bij elke deur. Het is erg rustig in het blok waar zij verantwoordelijk voor is. Ze is onlangs overgeplaatst naar dit gedeelte. Meer ouderen. Minder gescheld. Minder bedreigingen. Minder stress. Gisteren nog is een oude vrouw binnengebracht. Verdacht van moord. Onvoorstelbaar.

Ze is bijna bij haar deur. Ze heeft het mens een uur geleden eten gebracht en is benieuwd of ze er wat van gegeten heeft.

Ze stopt bij de deur en luistert.

Niets.

Door het spionnetje ziet ze de magere vrouw zitten.

Ze zit bewegingsloos.

Met een groot aantal sleutelomwentelingen draait ze het slot open van de zware deur en zwaait die open. De indringende geur van die bejaarde mutsen is soms gewoonweg niet te harden.

Ze loopt naar haar toe.

‘En ... heeft het gesmaakt?’ vraagt ze en kijkt haar aan.

Dan slaat ze groot alarm.

DE TRADITIE

Ze dienden er allemaal om acht uur te zijn. Elk jaar. Dat was de wil van Annie en die was wet. Een van haar ongeschreven regels. Tientallen jaren achter elkaar vierde ze haar verjaardag met een select gezelschap. Ze was al ver in de zeventig. Al een hele leeftijd, maar ze was nog erg fit. Alleen haar nieren speelden wel eens op, maar daar was mee te leven. Evenals een dagelijkse hoeveelheid citroen-jenever en galgenhumor.

Iedereen hield zich aan de gestelde aanvangstijd behalve Jan, de zoon van haar overleden broer Louis, met zijn mooie jonge vrouw Tineke, die de gewoonte hadden om zeker een kwartier te laat te komen, zodat ze direct een ronde koffie en gebak achter lagen. Gebak was sowieso niet aan Tineke besteed want dat was niet goed voor haar slanke lijn, die ze onmiskenbaar had. De trut.

Annie verdacht Tineke ervan dat juist zij expres te laat wilde komen. Het boterde niet zo goed tussen hen. Tineke leek Annie te veel door te hebben en kon nooit om de humor van Annie, tante Annie, lachen. Ongepast.

De samenstelling van de rest van het gezelschap was zorgvuldig door Annie zelf gekozen, meestal op basis van de criteria familie en het vermogen om haar galgenhumor te waarderen.

Het vooroorlogse huis aan de Goorstraat lag er klein maar voornaam bij. Er stonden drie lindebomen voor de zware eikenhouten deur. De wooneetkeuken was het centrale leefgedeelte, want de voorkamer, door haar steevast opkamer genoemd, was klein en voorbehouden aan een

klein gezelschap, bij speciale gelegenheden. Een andere klein kamertje lag, zoals bij veel vooroorlogse huizen, aan de linker kant naast de voordeur en deed dienst als opbaarkamer en logeerkamer, afhankelijk van de lichamelijke conditie van de betrokkene. In de slaapkamer boven de kelder, op slechts een paar treden boven de begane grond, achter in het huis, stond haar eigen bedstee. De belendende trap gaf toegang tot een zolder waar het zó tochtte dat die verder alleen voor het drogen van de was werd gebruikt.

De stoelschikking van de gasten was een aangelegenheid die zéér nauw luisterde. Allen moesten plaats nemen in de eetkeuken waar de televisie, een klein radiootje en een oude haard stonden. Op de koelkast stond een klein fornuis en het aanrechtblad was van marmer en mat slechts één meter en twintig centimeter. De kraan boven de oude spoelbak kwam dun en hanig uit de muur en spetterde vrolijk op de mozaïektegeltjes in de spoelbak hetgeen Annie altijd deed denken aan vroegere tijden. Misschien wel betere tijden.

Annie zelf zat altijd op een dik gepolsterde slaapkamerstoel, vlak bij het aanrecht, zodat ze alles kon overzien en overal goed bij kon. Links naast haar zat altijd, maar dan ook altijd, haar boezemvriendin Tonny met daarnaast haar vreselijke echtgenoot Noud.

Rechts van haar zat Ton, de kolossale zoon van Tonny met daarnaast zijn vrouw Jolanda.

Jolanda was doorgaans erg slordig gekleed, iets waaraan Annie zich mateloos kon ergeren, evenals aan haar zure lichaamsgeur die sterker was dan de gewoonlijke afstand tussen hen. Annie kon maar niet goed begrijpen waarom

Jolanda zich niet wat netter kleepte, zeker op háár verjaardag. Maar ja, ze was de echtgenote van Ton, humorvolle Ton, en een schoondochter van Tonny, die ze nooit of te nimmer wilde kwetsen. De schat.

Naast “*stinkie*”, zoals Annie Jolanda pleegde te noemen als ze er niet bij was, zaten doorgaans Jan en Tineke, als ze tenminste op tijd waren. Ze hadden het wel eens gepresteerd om helemaal niet te komen. Waren ze op vakantie. Op háár verjaardag! Ongehoord.

Nelleke, de oudste dochter van Louis, was een trouwe klant. Altijd kwam ze op tijd en ze lachte altijd om de humor van tante Annie. Een blijvertje dus.

Naast Nelleke zat Jannie, een trouwe schoolvriendin van Annie, daarnaast Sophie, de weduwe van haar ondeugende neef Sjaak.

Aan het einde van de kring die ophield bij de televisie, waar de tafel bij dit soort gelegenheden tegenaan geschoven was, zat altijd mevrouw Meurs. Haar man had enkele jaren geleden zelfmoord gepleegd. Zomaar. Hij stond in de buurt bekend als de *Sniepfer*.

Hij had de gewoonte bij fietsenstallingen aan dameszadels te ruiken en ook damesondergoed aan de waslijn was voor hem onweerstaanbaar. Er werd nooit over gesproken, tenminste niet waar mevrouw Meurs bij was.

‘Zijn ze alweer te laat,’ riep Annie dan steevast en schonk de koffie in alle kopjes, op twee na, die ze demonstratief op de tafel zette bij de lege stoelen.

Het was wel eens gebeurd dat Nelleke een kennis meenam naar de verjaardagspartij en daardoor het hele schema in de war werd gegooid. Annie had zich de hele avond

geërgerd en maakte diezelfde avond en diverse gelegenheden daarna duidelijk aan haar nichtje dat dit be-
list niet de bedoeling was en ook nooit meer mocht
gebeuren. Nelleke had de boodschap duidelijk begrepen en
daarmee was de vaste samenstelling van het gezelschap
weer hersteld. Annie had er niet aan moeten denken wat er
was gebeurd als Nelleke het toch weer gedaan had. Annie
was iemand die geen onduidelijkheid liet bestaan over haar
bedoelingen. Dat wist iedereen. Iedereen die zich daarin
plooidde. Iedereen.

Annie keek rond en zag dat alle genodigden, zittend op de
juiste plaats, genoten van haar beroemde koffie en het
slagroomgebak stevast gekocht bij bakker Verhallen, vlak
om de hoek. Ze was dolgelukkig toen de zoon van Verhallen
onlangs de zaak overnam toen zijn vader verongelukte.

Waar had ze anders haar gebak moeten halen?

De protesten van laatkomer Tineke over de hoeveelheid
slagroom vond ze altijd overdreven en ondankbaar. De
enige die hiervoor dispensatie kreeg was Annie zelf, maar
dat had te maken met haar door haar huisarts
voorgeschreven dieet. In verband met haar zwakke nieren.

Dat is heel wat anders dan dat gezeur over je lijn.

Noud had doorgaans de slagroom nog in zijn vals omhoog
staande mondhoecken zitten als de bel ging en Jan en zijn
filmster binnenkwamen. Ze werden ook als sterren
ontvangen door met name zijn zus en die Belgische Sophie.

Annie had dan maar één zorg en dat was om ze snel aan
een inhaalslag te zetten, waarbij het weigeren van de
slagroompunt door Tineke haar niet eens zo slecht
uitkwam...

Om negen uur precies gingen kletterend de kopjes en

schotels weer in de stenen spoelbak.

‘Maar goed dat u van die hotel kop en schotels hebt, tante Annie,’ riep Nelleke dan steevast terwijl er niemand echt lachte.

Een beetje triomfantelijk kwam Annie even later uit de koele kelder gelopen met haar handen en armen vol met de emailen schaaltes die nog stamden uit de tijd van de moeder van Willem, haar overleden echtgenoot. De snacks erin waren verdeeld in twee vormen en twee smaken. Paprika en gewóne chips en paprika en gewóne wokkels. Tonny was, hulpvaardig als altijd, begonnen met het inschenken van de alcoholische dranken. Alleen Nelleke dronk sinas, dat wist Annie, de rest koos elk jaar precies de drank die ze ingekocht had.

‘Pakken, hè?’ riep ze dan schel over de tafel. Ze proostte met haar eerste citroenjenevertje van die dag en trok een lijdzaam gezicht wanneer ze de alcohol zich een weg voelde banen naar haar sterke maag. Die functioneerde goed! Al snel genoot ze dan zichtbaar van de weldadige warmte van de drank die zich van haar meester maakte waardoor haar uitdrukking snel veranderde in een van ongekende weldaad. Haar weldaad. Annie’s weldaad.

Dan ontstond bij haar de echte tevredenheid. Na een valse start met die twee laatkomers lag nu alles op schema. Iedereen proostte beurtelings met haar en nam plichtmatig iets uit de gele bakjes op tafel. ‘Hier zijn een paar stukjes email af, tante Annie,’ zei Nelleke dan weer en omdat ze dat elk jaar zei, glimlachte Annie alleen maar en genoot van de alcoholische warmte in haar lijf.

Ton was bij haar een echte trouwe afnemer. ‘Ik heb genoeg, hoor,’ riep ze dan weer volgens de traditie en wees

naar de halfvolle zakken op het aanrecht als hij met zijn kolenschoppen van handen grote hoeveelheden wokkels naar binnen zat te werken. Hij had liever wokkels dan chips, maar als die op waren zeurde hij niet en ging onverstoord over op de chips. Moesten de anderen maar wat sneller eten. Zo zit het leven in elkaar. Eten of gegeten worden. Een jungle. Dat straalde hij uit.

Ton was ook Annie's vaste aangever. Hij wist precies welke onderwerpen Annie wilde bespreken op een avond als deze. Ze wilde ook vermijden dat anderen het woord zouden nemen om hún verhaal te doen. Dat vond ze altijd erg vervelend. Vooral Jan en Sophie hadden daar een handje van en door de tijd heen had ze geleerd om dan gewoon niet te luisteren en er onverstoord doorheen te praten, als een probaat middel om hen de mond te snoeren. Gewoon iets harder roepen dan zij en samen met Ton hard lachen. Dat hielp altijd. Wat dáchten ze wel.

Na ongeveer een uur of wat waren de chips zo goed als op en Annie lachte zich een kriek als Ton nog een schep met zijn grote handen deed in de schaalpjes als ze er al mee onderweg was naar de kelder om ze weer weg te zetten. 'Dadelijk lust je geen eten,' kraaide ze dan.

'Ik lust nog wel een half varken!' riep Ton dan en lachte schuddend met al zijn overtollige kilo's.

De volgende ronde nam een klein beetje eer van Annie weg, maar omdat het Tonny haar vriendin betrof had ze daar geen moeite mee. Er was niemand in de wereld die een betere huzarensalade kon maken dan Tonny. Zij deed dat dan ook elk jaar met groot plezier. Annie haalde dan alle conservenblikjes met onder andere vis, asperges en mandarijntjes en Tonny maakte daar dan toch zo'n mooie

schaal van. Daar konden ze bij de slager om de hoek nog wat van leren! Ze wist dat Tonny de basis van de schotel bij Annie's slager haalde en die was onovertroffen goed en lekker.

Annie liep dan naar de kleine voorkamer die voor deze gelegenheid was omgetoverd tot een buffetruimte en als ze het licht aanknipte hoorde ze bijna iedereen achter haar bewonderend "Ooooooh!" roepen waarop ze glimlachend naar Tonny wees die dan zat te stralen achter haar min acht en min zeven dioptrieën.

De koude schotel werd met de nodige lange tanden en een verwrongen glimlachjes naar binnen gewerkt, met zeer uiteenlopende meningen over de smaak, maar niemand durfde te klagen. Héérlijk !

Bij haar vijfde of zesde borrel, Annie wist het dan allang niet meer, voelde ze dat de gesprekken een beetje langs haar af gingen en riep ze: 'Hé, ik ben er ook nog!'

Dat hielp. Dan had ze weer de touwtjes in handen en vertelde dan weer haar jaarlijkse anekdotes over haar broer Louis die altijd zoveel humor had en over de vakanties in Duitsland met Tonny en Noud. Ze had Noud het liefst thuisgelaten en zweeg hem ook zowat dood in de kleurige verhalen waarin zij uiteraard de hoofdrol speelde. De broodnuchtere opmerkingen van Nelleke en het geschater van een aangeschoten Sophie ketsten af op de sappige humor van Annie met Ton als de geroemde aangever. Als Ton lachte, lachte Noud automatisch mee, al wist hij vaak niet waarom. Hij gaf in ieder geval voldoende decibels af om het deel aan Annie's kant van de tafel aan zet te blijven houden. Dat wilde Annie !

Het heerlijkste moment van de avond ontstond als Annie

helemaal ingespeeld de show stal met haar moppen die de kerk niet schaadden en God niet beledigden, maar wel voldoende insinuaties in zich hadden om ook Tonny met een hoge sopraan te laten lachen.

De suffe aanblik van mevrouw Meurs, Sophie, Jannie, Nelleke en Tineke die al tientallen malen op het horloge van Jan had gekeken, was voldoende om Ton en Annie gierend over de tafel te doen gaan waarbij Ton nog regelmatig een homp overgebleven brie naar binnen werkte.

‘Hè, hè,’ zuchtte Annie als zowel de klok als Tineke duidelijk aangaven dat het al laat was en Jannie al met een aantal jassen in haar hand in de deuropening stond. ’

Annie vond het altijd wel prettig als iedereen zowat op hetzelfde tijdstip opstapte. Dan kon ze naar bed. De rommel ruimte ze morgenvroeg wel op. Bezopen was niet de goeie benaming, aangenaam dronken was haar steevaste omschrijving.

Wanneer het huis door iedereen verlaten was en ze alle lichten had uitgedaan liep ze gewoontegetrouw op de tast naar haar slaapkamer.

Nog vóór ze dan haar ogen sloot om te gaan slapen, fluisterde ze ‘Welterusten, Willemke!’ door de kleine ruimte met houten wanden zonder enige uitstraling, maar doorspekt van historie.

ANNIE WORDT OUD

Vandaag wordt ze vierentachtig. De stoelen staan er een beetje hulpeloos bij. Ze heeft de meubelcollectie wéér, zoals de traditie het wil, in de voor haar juiste volgorde gezet zodat iedereen de stoel krijgt die hij of zij verdient. De dikke zwaar gepolsterde stoel uit de opkamer is uiteraard voor haarzelf. Zij is per slot van rekening het feestvarken. ‘Met nadruk op varken!’ roept Ton en samen moeten ze daar hartelijk om lachen. Ton heeft dat soort humor, dat kwetsend klinkt, maar toch het geen pijn doet, tenminste niet bij Annie. Sterker nog, het doet haar goed, dan heeft ze tenminste aandacht. Ton mag dan ook rechts naast haar zitten. Daarnaast zijn vrouw en daarnaast... ‘Tja... of die nog komen?’ zucht ze. Dat kan en mag de pret echter niet drukken. Daarnaast op die mooie harde en gladde slaapkamer stoelen komt Nelleke te zitten, Nelleke van Louis. Zijn dochter. Ja, wie noemt haar dochter Nelleke. Die domme gans van een schoonzus Nel natuurlijk. Tja... geboren in Limburg, daar kan zij ook niets aan doen en om van haar familie nog maar niet te spreken. Eens kijken, en daarnaast komt waarschijnlijk mijn vriendin Jannie te zitten, als die suffige Sophie er tenminste niet met haar dikke kont als eerste op gaat zitten. En dan Belgische Sophie en naast Tonny mevrouw... hoe heet ze nou ook alweer. Of is ze nu al dood? Nou ja, we zien wel. Als ze dood is hebben we een stoel over en anders dan schuift ze maar aan. Veel aanspraak heb je toch niet van haar. Levend of dood.

Ze staat op. Dat gaat allemaal nog redelijk. Lichamelijk voelt ze zich topfit. Alleen dat geheugen, hè!

Och, ze wordt vandaag ook alweer zesentachtig jaar... of is het nu zevenentachtig? Wat maakt het ook allemaal uit. Ze ordent nog even de stoelen in de kleine woonkamer annex eetkeuken van het vooroorlogse huis waarin ze al sinds mensenheugenis woont. De kamer heeft een mooi ouderwets hoog plafond met houten schroten en de eveneens houten wanden zijn deels betimmerd en deels behangen. Het behang stamt nog uit de tijd van de moeder van Willem. Zoals zoveel spullen in de kleine maar knusse ruimte. De stoelen vullen zowat de gehele kamer en daarom is dit ook het uitverkoren gezelschap waarmee ze haar verjaardag wil vieren. Jaar in jaar uit. Ze komen altijd. Dus ook nu !

Annie loopt naar het kleine Brabantia muurkastje dat ze vele jaren geleden gekregen heeft van Tonny en Noud. God, wat is ze daar blij mee. Precies wat ze wilde. Een klein kastje om spulletjes in op te bergen en ook nog handig voor de foto van pa en ma. Annie staat nu een beetje op te kijken naar de foto. Genomen door Louis die zo goed kon fotograferen. Ijsblokjes van bevroren levenswater. Zo noemde hij zijn foto's. Met een magere bevende hand, waarop naast wat ouderdomsvlekken ook nog een blauwe dikke bult zit, neemt ze voorzichtig het bewerkte zilveren lijstje van het kastje. Ze ziet nog verrassend goed zonder bril en bekijkt de twee oudjes die in de lens van de fotograaf kijken alsof ze bezig zijn met een statiebezoek. Haar vader een beetje lomp met zijn buik vooruit maar toch een beetje in een plechtige houding en haar moeder gezeten op een stoel naast hem. Ze kijkt een beetje boos, maar dat deed ze altijd. Niet dat ze het altijd was, maar ze keek vaak zo.

Vroeger hadden sommige kinderen in de buurt schrik van haar. Omdat ze zo keek. De bril zonder montuur was eigenlijk iets te deftig voor haar, maar de brillenman zei dat het mode was en ze liet zich overhalen. Tot dat moment had ze jaren zo'n ouderwets zwart rond klein montuurtje gedragen zoals dat mode was onder oude omaatjes. De kamer, of eigenlijk keuken, waarin ze staat ademt meer dan honderd jaar familiehistorie uit waarbij traditie en behoud van het aanwezige hoogtij hebben gevierd. Dat is te zien. Op een klein aantal details na ziet de ruimte er nog exact uit als de dag dat ze hier binnentrad om een kop thee te komen drinken.

VROEGER

‘Anneke!’ riep haar moeder staande in de achterdeuropening richting de plek waar veel buurtkinderen zich verzamelden. Haar broer Louis had daar vaak het hoogste woord en durfde ook alles. Annie was daar erg trots op en keek vaak met ontzag naar zijn donkere een beetje nors staande ogen die elk meisjeshart deden smelten. Annie smolt met ze mee.

‘Ik kohom!’ riep ze terug en wenkte Louis die er altijd een gewoonte van maakte om nog even te dralen. ‘Da weet ons moeder!’ riep hij en vaak had nog gelijk ook. Mijn Zorro in de nacht, dacht Annie.

Precies goed getimed kwam ze vlak vóór Louis de keuken binnengelopen. Handen wassen en aan tafel. Harrie, haar andere broer en tevens de oudste zat altijd al aan tafel. Die hoefden ze alleen maar een boek uit zijn handen te trekken, dan had je zijn aandacht. Ook vader zat al aan tafel, geurend naar de sigarenfabriek waar hij sinds een jaar of wat werkte. ‘Beter dan die stinkvis!’ riep haar moeder die zich jarenlang helemaal plat had geërgerd aan de doordringende vislucht waar hij mee thuiskwam nadat hij zijn kleine viswinkeltje had afgesloten een drietal straten verderop. ‘De kleine man wordt weggejaagd door al die grote winkels. Ik heb er zo geen zin meer in!’ had vader op een zondagmiddag uitgeroepen, nog vóór hij dronken werd, en was twee dagen later aan de slag bij de grote sigarenfabriek die schreeuwde om personeel. Vader vergat erbij te vertellen dat hij zijn vis steeds goedkoper moest inkopen waardoor de versheid wel eens te wensen overliet. Niet